

## STAD VAN DORPEN: HET ONTSTAAN VAN HET ROTTERDAMSE ANNEXATIEGEBIED IN VERGELIJKEND EN LANGE-TERMIJN PERSPECTIEF (1300-2000)<sup>1</sup>

door Arie van der Schoor

Na eeuwen van groei binnen een klein stedelijk territorium breidde de stad Rotterdam zich vanaf 1850 enorm uit door toevoeging van meer dan een dozijn omliggende dorpen. Hun landelijke uitgestrektheid leverde Rotterdam de ruimte die het nodig had voor huisvesting, industrie en havenontwikkeling. De nadruk van dit artikel ligt op het ontstaan en de historische achtergrond van dat omvangrijke annexatiegebied. Dankzij de comparatieve of vergelijkende benadering kan worden aangetoond, dat in de Rotterdamse annexatiegeschiedenis het proces van annexatie op zich vergelijkbaar is met dat van andere steden in dezelfde periode. Voor de geannexeerde dorpen levert dit geen nieuwe gezichtspunten op. Deze korte termijn vergelijkende annexatiegeschiedenis vanuit stedelijk gezichtspunt in de negentiende en twintigste eeuw wordt gevolgd door een lange termijn benadering om de oorsprong van het annexatiegebied te onderzoeken vanuit het middeleeuwse landschap. De geschiedenis van de regio vanuit het middeleeuwse platteland en de steden kan worden onderverdeeld in perioden op basis van samenhangende veranderingen in het Hollandse landschap. In het geval van het Rotterdamse annexatiegebied is het duidelijk dat de vorming van het landschap door middel van middeleeuwse ontginning en verstedelijking leidde tot de vorming van verschillende dorpsregio's in de zestiende en zeventiende eeuw. Wederzijds afhankelijke groei van stad en platteland veroorzaakte een sterke oriëntatie van de dorpen op de steden Delft, Schiedam en Rotterdam waarmee zij economische banden hadden ontwikkeld. Hoe in de negentiende en twintigste eeuw één enkele Rotterdamse regio van geannexeerde dorpen ontstond, moet nog nader onderzocht worden. Waarschijnlijk lagen ook hieraan maatschappelijke veranderingen met landschappelijke gevolgen ten grondslag.

### Inleiding

Rotterdam is tegenwoordig een van Nederlands grootste stedelijke centra, en wereld-

wijd vermaard om zijn immense haveninfrastructuur. Ondanks dit industrieel-stedelijke *mainport* overwicht is Rotterdam in het